

Лобич Саг

БРОЈ
40Уређује и издаје
ДУШАН ЧАМПРАГ

Нови Сад, 15 октобар 1939

За уредништво одговара
ДУШАН ЧАМПРАГГОДИНА
XVI

Народна исхрана

Најглавнији моменат народне одбране јесте обезбеђење народне исхране у случају међународних заплета.

Свима нам је познато, да су у прошлости оне земље добиле ратове, које су биле привредно јаче и са сировинама богатије.

Код једног мањег државног потреса, када наступи несташница хране, она изазива страховиту пометњу и панику у народу, као и расуло и убијање морала код народа што убрзо доводи једну земљу до катастрофе.

Код нас се до сада врло мало водило рачуна о проблему исхране становништва било у ратном или у мирнодопском стању.

Пре кратког времена довете су код нас две уредбе о исхрани земље. Једна је о резервама хране, а друга о оснивању Дирекције за проучавање и организацију привреде у сврху исхране.

Уредба о резервама хране, обнародована 7 августа ове године предвиђа „обезбеђење исхране у свима приликама“.

Чл. 1. говори о стварању државне резерве у житарицама и другим предметима људске и сточне помоћи којих ће се регулисати цене на тржиштима.

Привредно-финансијском комитету стављено је у задатак, да изради план о стварању резервне хране. За потребу војске план ће израдити Министар војске и морнарице; а за потребу становништва Министар пољопривреде у споразуму са осталим министрима.

Ова уредба израђена је на основу децентрализације, односно сву власт око организовања преноси на Банске управе, које су дужне да контролишу рад потчињених им општина.

Свака општина дужна је да набави и чува најмање једномесечну потребу људске и сточне хране за целокупно своје становништво, коју ће употребити само у изузетним приликама, као у случају рата или нередних година. Уредба предвиђа изградњу великих силоса и магацина, као и конзервирање животних намирница које су склоне квару.

Поред поменутог одељења за људску и сточну храну, Дирекција има још четири одељења и то: 1. за статистику; 2. за пољопривредну индустрију; 3. за радну сигу и 4. за проучавање и испитивање.

Ова Дирекција има за дужност да изведе један врло велики програм рада у времеу

мира а у изредним приликама он ће имати за дужност да обезбеди становништво и своју силу са храном.

Приликом практичне примене ове уредбе, наћи ће се на много препрека, ако се не буде водило рачуна о економској и социјалној структури наше земље. Свему овоме треба да предходи један предпериод при-

премних радова, после којих ће следити стварно остварење саме уредбе.

Да би се ово све брже привело у стварност, било би неопходно потребно израдити једну уредбу, којом би се ограничио извоз у иностранство свих оних производа који су неопходни за исхрану наше војске и становништва. Д. М.

Посветимо се редовним пословима

Оружани сукоби у Европи имали су првих дана велике последице по целокупан живот у појединим државама, тако да је у неким то изазвало праву пометњу у привреди и у политичкој оријентацији. То је уосталом и разумљиво с обзиром да један овакав сукоб значи заиста велики удар по данашњу културу и човечанство уопште. Али и поред свега овога ипак је остао један замашан број држава по страни. Оне су решиле да се држе потпуно неутрално, не желећи да се мешају у ратни сукоб, јер би свакако заузимање другојачијег става значило још веће компликовање садашње ситуације.

Наша држава већ од првог момента имала је сасвим прецишњеву ситуацију и потпуно одређен став. То је став строге неутралности. Оа најбоље одговара и нашим интересима и мирољубивом духу нашега вредног народа. За протекле две деценије Југославија је већ толико пута потврдила своју чврсту решеност да живи у најбољим пријатељским односима са свима земљама, специјално са својим суседима. Та настојања наше земље правилно су схваћена у целом иностранству и то је учинило да је углед Југославије веома порастао и да је она постала важан фактор међу оним земљама у Европи које раде на стварању солидарности међу народима.

Захваљујући таквоме ставу Југославије, који се нарочито подвлачи у данашњим тешким данима Европе, наш народ може са доста спокојства да прати судбоносне и тешке догађаје. Истина ми не можемо да кажемо да последњи догађаја нису у извесној мери утицали и на прилике у вашој земљи. Као и сваки велики догађај, тако и овај морао је у први мах да нам донесе нервозе и лаког застоја у пословима. Али у колико су се прилике разбрствале и у колико се све више ограничавао започети сукоб, у толико је у нашој земљи нестајало неспокојства и ми смо могли мирније да посматрамо догађаје у Европи. Отуда данас више Југославија нема неизвесности, послови су понова кре-

нули, радови су настављени са истом живашћу као и раније, док се наша спољна трговина, после краћег застоја, прилагодила новим приликама.

Наш свет као и иностранство добро виде да Југославија има данас у међународном животу своје одређено место. Она у својој политици иде јасно одређеним правцем. Са њега не скреће, а то је доказ њене стабилности и њене снаге.

Консолидовање наших унутрашњих политичких прилика још је више учврстило положај наше земље и допривело да се њен престиж ојача. Наш народ има пуну веру у снагу и моћ своје земље. Југославија може мирно да се развија, јер ни од кога ништа не тражи, али је спремна да своје брани. Она једино жели да се мирно развија, да се њени грађани могу да посвете својим пословима, да привређују и да на тај начин јачају свој културни и животни стандард. Напредни и културни, ми ћемо увек извршити све своје међународне обавезе. То ћемо чинити и због тога што је наш народ по васпитању и традицији навикао да одржи своју реч.

Данас је у Југославији живот потпуно нормалан, наставља се делатност на свима странама. Југославија иде својим одређеним путем. Она својим грађанима обезбеђује све што им је потребно да могу да раде и да живе. Она им пружа све благодети које једна снажна и консолидована држава може да пружи својим грађанима. Отуда и ово данашње спокојство, отуда и ово мирно и хладно разматрање свих догађаја који се данас дешавају у свету, према којима ми имамо свој одређен став, омогућава нам да можемо одолети свим искушењима.

СВАКА КУЋА
ТРЕБА ДА
ИМА СВОЈУ
КЊИЖНИЦУ
А СВЕ КЊИГЕ
ДОБИЈЕТЕ
У КЊИЖАРИ
"СЛАВИЈА"

Задругарство и мир

Склапање споразума а тиме и улажење Хрвата у активни политички живот наше земље освештано је значајним речима: *Пуна демократија политичког живота*. То су речи, које ће у пракси значити велике добити за све друштвене слојеве, а специјално за сељака, као најмнобројнији елемент ове земље.

Сељак, најјачи бројем, треба да буде најјачи уопште, а то ће бити ако му се загарантују његова основна права, ако му се дозволи слобода социјалног груписања, што ће му истодобно пружити боље животне услове и право на минимум тековина културе и цивилизације.

Да би то добио он не сме да се ослони само на државну иницијативу, него треба и сам да се организује кроз задругарство да би дошао до свога правог циља.

Баш данас, када бескруполозни појединци — у општом хаосу насталим ратом у Европи — покушавају да праве крупне послове неправедно обогаћујући се, сељак мора да иступи јак и организован јер ће само на тај начин доћи до својих права.

Задругарство нека буде школа његовог економског напретка и његовог културног подизања и моралног учвршћивања. Задругарство нека му буде браник иза кога ће моћи да поведе борбу против оних, који у експлоатацији сељака виде извор својих материјалних добити. Основна задружна начела морају бити поштована. Задружна неутралност дозвољава слободан приступ у задругарство свих економски слабијих без обзира на верску или политичку припадност.

Задругарство положено на темеље правде и човечности је безусловно против сваке неправде, насиља и нечовечности. Оно је у исто време и један од најоданијих бораца за мир. Али не мир по сваку цену, него чистан и равноправан мир, мир који се неће плаћати никаквим поробљавањем.

Сваке године 11 новембра, када је закључено примирје, прославља се празник мира на коме се преко међународног задружног савеза — чује глас многобројних задругара. У том свом раду, који у исто време значи и борбу за мир, задругарство треба да се веже са свима оним народним покретима, који имају исти или сличан циљ.

С. Алагић.

Дани су озбиљни. Непријатељи наше неутралности свакако су развили обавештају службу.

Чувајте се сумњивих лица.

НАРОДНО УЗБУЂЕЊЕ...

Када је после светског рата поникло много нових држава и изашло на површину много нових народа, за које пре тога нико није ни знао нити што чуо о њима — сасвим је разумљиво, да је пре свега у тим новим народима — и у великим и у малим — појавило се велико узбуђење. Те нове државе су чиниле пре тога саставни део неких других држава, па су постале на рачун ових других држава. Разуме се, да је и у оваквим оштећеним државама појавило се и одржало се велико узбуђење. Ово прво узбуђење дошло је од радости, а ово друго од жалости. У добру се не понеси, а у злу се не поништи. Они, који су се радовали, могли су слутити, да после радости долази жалост, а они који су туговали, могли су се надати, да ће после жалости доћи радост. Али менталитет ових, који се радују и ових, који тугују, потпуно је различит. Онај ко се радује, налази се у добру, те бива и лакоумслен, а онај ко тугује, тај се налази у злу, те — ако је малодушан — под теретом беде и туге клоне и пропадне или — ако је отпоран и енергичан — прене се, устане, засуче рукаве и почне да ради, да би злу уклонио и на његово место довео добро.

Све смо ми то и гледали и могли видети и у ближој и у даљој околини, па и у самом свом дому. Видели смо и велике и мале државе, које су биле понижене и оштећене, те су неко време јадиковале, али на једаред се освестиле, приовуле раду и покушале да се обнове и обновиле се. Разуме се, да је свака добит опет морала ићи на нечију штету. Они лакоумслени, који су се у добру поведили, претрпели су ненадаву штету. Ово треба да је мементо свима.

Они који су узбуђени услед неке велике радости, ти обично не виде даље од носа, те много што шта пропусте, што је од судбоносног значаја. Тако бива редовно у животу, али за то је повесница учитељица живота, па се треба учити на туђем а не на свом злу.

Српски народ у том великом узбуђењу није учествовао. Било је време, када је и српски народ био изванредно узбуђен. То време доста је дуго и трајало. Почело је 1804 године, када је вожд Карађорђе подигао устанак а трајало је до 1912 године, када је увук вождов Велики Краљ Петар Први Ослободилац отерао Турке са српске земље. За тих стотину и шест година имало је узбуђење српског народа разне фазе, али се може рећи, да је кулминирало у раздобљу од 1848 до 1878 године, која се подудара са добом Милетићеве делатности. Цео рад Милетићев карактерише велика узбуђеност. Шајкаши су у зимско време пливали преко мутњаче, онај павчевачки дрвар изгорео је целу своју дрвару, грејући бираче Милетићевих сарадника и т. д. Све је то могао чинити народ необично узбуђен, али то је било и прошло. Трезвен будући зато је српски народ и могао створити Југославију.

У Југославији опште право гласа изазвало је огромно узбуђење код свих народа осим Срба. Срби у Србији имали су одавно опште и тајно право гласа, а Срби изван Србије окусили су од тога воћа у својим црквено-школским аутономијама. Природно је зато, да се код српског народа не опажа никакво узбуђење ни онда, када се парцелишу Србија и Црна Гора, за које је толико крви проливано. Српски народ, трезвен и зрео, свестан је, да су те све жртве потребне за очување целине, што је важније, него појединачни интереси.

Пољопривредна комора приступиће ускоро изградњи два изложбена хангара у Новом Саду Веће Пољопривредне коморе састаје се 18 о. м.

У коморским просторијама одржао је, под претседништвом г. Милана Бацака, своју седницу Извршни одбор Пољопривредне коморе на којој су донете извесне важне одлуке у погледу будућег рада Коморе. Као што је познато Комора је за 14 о. м. расписала лицитацију за градњу два изложбена хангара на вашаришту у Новом Саду у којима ће, вероватно, већ на пролеће 1940 године бити смештена међународна изложба приплодне стоке, која се сваке године приређује у Новом Саду, а коју је ове године организовала Пољопривредна комора са великим успехом.

Предвиђа се да ће градња ова два хангара, који ће прет-

Опажамо међу свима културним народима Југославије још увек узбуђење, али је ово услед трезвености Срба већ прешло своју кулминацију. Срећа је што је узбуђење Србе одавно прешло. Надамо се, да ће сви државни народи Југословенски, када се узбуркали вали њихових народних река стишају и врате у корита својих река и речница, доћи до праве увиђавности и свесности о значају рада српског народа на стварању и одржавању Југославије. Само не дај Боже, да у међу времену српски народ не изгуби живце? *Ing. Миливој Матић*

стављати прве зграде модерних сталних изложбених просторија у Новом Саду, стајати око два милиона динара. Одмах после одржане лицитације приступиће се градњи хангара који би требало да буду завршени до почетка априла 1940 године, пошто се сточарска изложба сваке године одржава у другој половини априла.

На седници извршног одбора одлучено је, да се Веће Пољопривредне коморе састане у редовно заседање у Новом Саду у среду 18 о. м. Саставак већа одржаће се у старој згради Банске управе са почетком у 10 часова пре подне. Веће ће на овом саставку довести нови буџет коморе за идућу годину.

Колико је коштао светски рат?

— Светски рат од 1914 до 1918 године избацио је из строја људске продуктивности 53 милиона особа —

Према подацима Друштва народа у великом Светском рату од 1914 до 1918 г. погинуло је укупно 8,000,000 а онеспособљено 15,000,000, док је рањено 30,000,000 људи. Значи, избачено је из строја људске продуктивности, вољом неколицине незаваљљивих људи, ни мање ни више, него 53 милиона особа, или у преносу, укупно становништво ових земаља: Румуније, Бугарске, Грчке, Мађарске и Турске.

Ратни трошкови плаћени у новцу цене се на 400 милијарди златних долара.

Да су се ова новчана средства употребили за културни напредак човечанства у миру, ево шта би се помоћу њих могло постићи:

У првом реду могло би се свакој породици у Америци, Енглеској и њеним доминионима, у Француској, Белгији и Русији, изградити лепо уређена кућа, снабдевена намештајем и свима удобностима, а уз то набавити и по једна башта за обрађивање. Даље, из остатка новаца, могла би се откупити сва имовина и сва потраживања, која имају Француска и Белгија. Поред свега тога, остало би још увек толико, да се у свима градовима поменутих земаља, са преко од 20.000 становника оснује по један универзитет и библиотека.

У горе поменути ратна уништења, није узета штета учи-

њена рушењем читавих вароши, паланки и села, мостова, пруга, путева и других објеката. Ова штета процењује се такође на око 400 милијарди златних долара. Када би се и ова сума употребила у културне сврхе, просветни животни стандард свих људи на земљи, био би раван животном стандарду једног просечног Енглева. Овако, према познатим подацима, 140 милиона људи у свету хронично гладује, од којих преко 2 милиона људи годишње умире од глади. Сада има 25 милиона у свету незапослених. Један енглески мавуелни радник има животни стандард нашег државног чиновника VII и VI положајне групе.

То су биле жртве једног рата. Али су веома знатне и жртве „мира“, које човечанство ужива за последњих 20 година. И ове жртве, када би се употребиле за културу човечанства, свакако би биле корисније.

Међутим, има људи који још увек кажу, да животом људи господари узајамна борба до уништења, а не узајамна солидарност и сарадња за добро свих. И док такви људи буду господарили светом, биће и о великих жртава рата.

Ми, давашње генерације, сведоци смо ево још једног уништења и можемо унапред одредити жалостан биланс свега овога.

Њ. В. Краљ је почео универзитетску и војну наставу

На дан 2 октобра ове године почела су предавања Његовом Величанству Краљу из више универзитетске и војне наставе.

На дан 12 новембра 1939 биће бирање 47 сенатора

Државни одбор за избор сенатора, који је наређен Указом Краљевских Намесника за 12 новембар ове године, на своје другом саставку, одржаном 3 октобра ове године, одредио је колико која изборна јединица има да бира сенатора. Према тој одлуци Бановина Дравска бира 4, Бановина Хрватска 13, Бановина Врбаска 3, Бановина Дринска 5, Бановина Зетска 3, Бановина Дунавска 8, Бановина Моравска 5, Бановина Вардарска 5 и управно подручје града Београда једног сенатора; свега 47 сенатора.

У Новом Саду је почело дељење помоћи породицама лица на војној вежби

Као што је познато, Градско поглаварство материјално помаже породице сиромашних грађана, који се налазе на војној вежби. До данас је, како савнајемо, исплаћено 18.250 динара.

У смислу Уредбе о помагању ових који се налазе на војној вежби, образован је специјални одбор. Претседник одбора је судија Среског суда г. Стојан Радовић, а члан градски већник г. Јован Вучков. Трећег члана Одбора одредиће Пореска управа.

Одбор ће ускоро отпочети са радом те ће женама грађана на војној вежби исплаћивати дневно 8:50, а детету 3 динара дневно. Уколико војник на вежби издржава и своје родитеље и они ће примати помоћ дневно 8 динара.

Они који имају право на помоћ могу се јавити сваког дана, пре подне, у Градском поглаварству, у соби број 9. Чиновници одмах узимају податке а помоћ се исплаћује путем Поштанске штедионице.

Предмети стари 4000 година

У Риму је пре извесног времена приређена изложба старе уметности, на којој су узеле учешћа и Сједињене Америчке Државе с неколико драгоцених антиквитета, који су изазвали велику пажњу. Американци су изложили равне старинске предмете из Персије, Халдеје и Палестине од злата и бронзе. Најинтересантнији предмети нађени су приликом ископавања у Палестини, стари 4000 година. Изложени су и накити некадашњих халдејских и вавилонских краљева, који спадају у највеће археолошке реткости.

Мирољубиву и неутралну политику Југославије омогућавају њени добри односи са свима суседима.

Ни од кога ништа не тражимо, нико од нас ништа не тражи.

— Г. Стеван Ђирић у Новом Саду. На ужој конференцији Месног одбора Југословенске радикалне заједнице у Новом Саду, у среду увече, у просторијама Ауто-клуба, говорио је о споразуму г. Стеван Ђирић, бивши претседник Народне скупштине и Министар на расположењу.

— Нови Сад добија Железничку дирекцију. У сагласности са осталим меродавним факторима Министар саобраћаја инж. госп. Никола Бешлић потписао је у четвртак, 12 о. м. одлуку о пресељењу Железничке дирекције-Север из Београда у Нови Сад-Петроварадин. Пресељење Дирекције обављаће се постепено, како не би настао никакав поремећај у раду ове важне саобраћајне установе.

— Руска колонија у Новом Саду одржала је 9 о. м. петогодишњи свечан помен Блаженопочившем Краљу Александру Првом Ујединитељу у руској цркви. Служило је свештеник цркве г. Самсоњевски, а одговарао Руски црквени хор под управом г. Григоријева.

— Г. др. Тома Јовановић одржао је у среду у 7 и по часова у Спомен-дому друго предавање на новосадској трибини о одбрани од напада из ваздуха, у коме је упутио апел новосадској омладини, да се мање виђа на корзоу и да више времена посвети стицају знања за одбрану од напада из ваздуха.

— Венчани. Г-ђица Олга Ружић, учитељица и госп. др. Павле Капларски адвокат, венчани, Нови Сад, Косовска ул. 2.

— Женски покрет у Новом Саду на својој општој седници решио је да се Министарском савету преда меморандум са захтевима жена поводом новог изборног Закона. Ради предаје истог отпутовала је делегација женског покрета у Београд коју сачињавају госпође Катарина Маринковић адвокат, Јудита Хелајс Радосављевић наставница и Мара Моч адвокатска правник.

— Село. Новосадска трговачка омладина приређује данас у недељу прво село у овој сезони у просторијама свога дома, Булевар Краљице Марије.

— У Новом Саду је ових дана одржан сабор словачке евангеличке цркве у Југославији под председништвом бискупа госп. Самуила Старка.

— Попис грађана у Новом Саду. Од 16 до 21 октобра ове године вршиће се у Новом Саду попис грађана за попуву екста за одбрану од напада из ваздуха.

— Поравнање ван стечаја отворно је новосадски Окружни суд на молбу г. Стевана Ерора, трговца из Новог Сада. За судију поравнања одређен је г. Славо Свиршчи. Управитељ је г. др. Иван Нађ, адвокат. Рочиште ће се одржати 20 новембра о. г.

ДОМАЊИЦА И МАЈКА

У домаћем животу сваког дана у седмици жена има своје нарочите обавезе. У добро вођеном газдинству то је неизбежно. А и врло практично, јер се домаћица не претрпава послом, већ рационално искоришћује време. То је нарочито важно сада, кад се завршила сезона летовања, да би те дане нарочито посветиле деци.

Није редак случај да на домаћинском календару стоји записан: понедељак — прање рубља, уторак — глачање, среда — мали одмор који ипак обухвата ситније послове, четвртак — велико чишћење и истресање меканих ствари, петак — глачање паркета односно фарбаних подова, или рибање подова, субота... и т. д.

И догађа се да, нако се овим „програмом“ рада ишло за тим да субота не буде преоптерећена, ипак се од рана јутра осетила живост и журба. Искрснули многи непредвиђени послови!

Узмимо један овакав дан у време када деца иду у школу. Пошто их је испратила мајка се ужурбано дала на посао и брзо довела кућу у ред. Подне је затекло уморну, али и задовољну. Све око ње одише чистоћом. Она мисли на сутрашњи дан: недеља је, деца очекују посланице, муж омиљено јело, сви чисто рубље и ново одело. По подне ће морати да умеси и колаче, како би сутра, у недељу, била слободнија.

Док се тако забављена мислима домаћица „одмара“, деца стижу из школе, игре или шетње. Утрчавају у стан. Тога тренутка настаје запрепашћење на њеном лицу. Она згрануто гледа трагове стопа, које су на тек очишћеном тепиху или поду оставиле дечије каљаве ципеле. Њен труд? И нежност уступа место револту, лутњи...

Деца збуњена мајчиним изразом застају на средини собе, неодлучна да ли ипак да продуже до ње. А када угледају траг блата иза себе, покуњено, на прстима, великим корацама одлазе у кухињу.

У кухињи служавка снева о сутрашњем изласку. Зато жури да посвршава и нешто од сутрашњих послова. Шта више боље него обично. А посао прати мисао: само да буде лепо време, да се господин не задржи у кафани, а нарочито, да не дође гост на ручак. И сада ево деце! Још јој само то треба! И док деца схватају да данас нису нигде добродошла, улази већ разнежена и покајнички расположена мајка. Деца мењају или бришу обућу. Сасвим је разумљив ваш револт, мајке, и прво да се поштује ваш труд. Али, не мислите на њега, ако је дете утрчало у полету нежности код вас. Пустите га, па после, пошто сте га пољубили опомените и натерајте да увеколико (више као васпитни пример), отклони трагове, или слично томе. Има ли тога замора који неће победити детиња радост? Настаје разговор: дете се сећа да је током седмице пало пуно обећања о биоскопу, шетњи у поље, на рачун недеље. И оно тражи испуњење тих обећања.

А сутра, у недељу, прилика се пружа да се одржи једно од обећања. Зато, немојте случајно да заборавите, па да пововете госте тога дана! Детету дато обећање, два пута је дато обећање! Размислите прво, пре него што обећате, а онда га испуњите на сваки начин.

Од домаћице зависи, нарочито ако је она и мајка, да недеља буде разноликији дан од осталих. Да има нарочито правничко обележје, да и велики и мали осете топлину домаћег огњишта.

Ми смо већ много пута поновили да је неискрпан извор домаћинине иницијативе. Овим само указујемо на разноликост и деликатност њеног делања. Не треба заборавити једно. Она је најбољи психолог своје средине. Интелигенцијом или душом она осећа њене недостатке и лечи их.

Креда као лек

Данас већ знамо да креда није само помоћно средство у школама, већ да је она земљски продукт који садржи много снага које је земља у њој нагомилала у току стотине милиона година. Креда има нарочиту особину да одржава топлоту. Стога се због њеног тераписког дејства нарочито препоручује за бање. Она садржи много соли и других лековитих материја, али наполе њене базе имају добар козметички ефект. Такође повољно делује и на жлезде с унутрашњим лучењем.

Како се препишује креда? Бањање траје 20 минута. Преко тога времена, она замара. Преимућство кредне бање је у томе што се можемо бањати код куће. Креда је изванредна и у обловима, који се стављају на болесна места. Нарочито је погодна код запаљења колена. Значајна је и сува терапија кредом. У том случају креда изазива темељито загревавање болесног места, које растерује опасне материје.

Креда стога лечи и реуматизам, женске болести и запаљење нерава. Ту је лечење кредом имало успеха у 62% случајева. Терапију помаже зрачење кратким таласима и одговарајућа дијета.

Основана 1919 године ЗУБИЛАРНА ГОДИНА „Експрес трикетилен“

хемијска чистотина и
бојадисаона одела
Нови Сад, Кр. Петра II, 38.
(преко од Јеврејске синагоге)

За 20-годишњи јубилеј снабдео сам моју радњу најмодернијим стројевима. Учитио Вас позивам да изволите разгледати мој најновији уређај.

За цењену потпору моли с одличним поштовањем
АЛЕКСАНДАР КОВАЧ
власник парне бојадисаоне и чистотине

Козје млеко одлична храна

У северним европским земљама народ назива козу „кравом сиромашног човека“. Овај назив је сасвим оправдан: козје је млеко не само јевтина, већ и одлична храна. У Шведској, Норвешкој, Немачкој, па и другим земљама, сиромашан свет држи козу и она храни целу породицу.

Лекари су утврдили да је козје млеко изврсна храна и да има многа преимућства над крављим млеком. Најважније преимућство козјег млека је у томе што никада не садржи бациле туберкулозе, а што је код крављег млека доста чест случај.

Аутомобилом и Трактором управљати и руковати учи и за шоферски испит спрема

**ПРОТИЋ
НОВИ САД**

Илије Огњановића бр. 21

За оне који се сами брију

Већина људи верују да се бритва иступи брзо само стога што брије тврду браду.

Али научно истраживање продрло је данас и у тако прозаичне ствари као што је бријање. Оно је доказало да бритва отупи највише од сапунице. Сапуница је толико фина да то изгледа невероватно. А ипак је тако. Сапуница хемиски делује на оштрицу бритве, заједа је и квари.

Има ли ту лека? Наравно да има. Хемисје је и ту праскочила у помоћ, или боље рећи хроман. Хроман парализује погубно дејство сапунице на бритву. Ако се за време бријања сапуници дода мало хромана, бритва ће издржати три пута више но обично. То је сасвим ново откриће, и произвођачи сапуна и кремova за бријање још га нису искористили. Али сами се можете њиме користити код куће, ако после бријања замочите бритву у благ раствор хромана.

Лечење мигрене

Облик главобоље, који се јавља код жена под називом мигрена, у већини случајева је болест неуралгичног порекла и само пропратни симптом неке теже болести живаца. Мигрена може да дође и од обичне неуралгије. Општи прописи за лечење мигрене не постоје, пошто се лечење мора обављати индивидуално. У сваком случају болесник треба да се обрати лекару специјалисти, неурологу.

ЗАЈАМ-ГОТОВ НОВАЦ

до Динара 80.000 дугорочно могу добити: сви трговци, занатлије, поседници, као и државни, бановински, градски, општински, приватни чиновници и намештеници, пензионери, учитељи, официри, подофицири, железничари, жандарми, финанси итд. упутства даје **ДУШАН ЦВЕТНАР**, опуномењени заступник Нови Сад, Гундулићева 20. Унутрашњој марки.

СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ

— Преглед Милетићевог живота, рада и општег значаја поводом откривања Милетићевог споменика у Новом Саду 1-ог октобра 1939 године —

Свечаност откривања споменика Светозара Милетића у Новом Саду била је манифестација дубоког пијетета нашег народа према овом ретком и заслужном националном борцу и политичком прваку. Милетић је велики народни трибунал који је кроз цуне три деценије у другој половини прошлог столећа био главни претставник наших националних стремљења и главни носилац наше националне борбе у бившој Хабсбуршкој монархији. Милетићева политичка и јавна делатност обухватила је политички и јавни живот највише нашег народа у Војводини, али су исто тако на срцу лежали овом националном борцу и интереси свих осталих крајева и делова нашег народа. Милетићева трагична судбина оличење је и трагичности читавог једног поколења, које је у нашем националном културном и политичком животу створило и водило покрет пут полета и одушевљења за остварење наших националних идеала, но који су тек после пола столећа могли бити остварени. Милетићево име је због тога дубоко усађено у традицију и душу нашег народа у Војводини, јер су овде остали у светлој народној успоми борба и страдања Милетићева, успеси као и недаће његова покрета и цео тај период, који је по њему обележен у историји политичког живота нашег народа овога краја.

Милетићева делатност и његов значај у нашој политичкој прошлости могу се сада већ оценити са потпуном објективношћу, јер је прошло више од пола столећа да је Милетић синао као актер са наше политичке позорнице. По општем суду и мишљењу Милетић је ушао у нашу народну историју не само као оснивач и вођ либералног покрета међу војвођанским Србима, он је стекао великих заслуга још више као један од главних иницијатора и предводника оног нашег општег националистичко-антиклерикалног покрета шездесетих и седамдесетих година минулог столећа и његов живот и рад у многоме илуструју ток културног живота и политичку борбу нашег народа у овим северним крајевима. Наш народ је од доласка у ове крајеве стално морао да води тешку борбу за свој национални опстанак, те је Војводина у својој прошлости дала велик број заслужних радника и бораца на свима пољима нашег културног и политичког живота, а Милетић је несумњиво један од најзаслужнијих синова нашег народа у овим крајевима.

Проучити живот и рад Светозара Милетића дакле значи: прелистати многе занимљиве али и тужне странице културне и политичке историје војвођанског српства. Милетићево школско васпитање, његово студентско доба, на први поглед његова уласка у јавни живот, а поготово његова политичка и парламентарна делатност, затим његов журналистички и општи културни и јавни рад, све то пружа верну и поучну слику живота и судбине нашег народа у бившој Хабсбуршкој монархији. Животни пут Милетићев кретао се према општим струјама тадањег јавног живота у држави Хабсбурговаца и у Европи током прошлог столећа, а његово припремање за јавни рад формирало се под многим и разним утицајима културних и политичких идеологија и покрета који су били захватили културно човечанство кроз неколико деценија деветнаестог столећа. Од класицистичког хуманизма до просвећеног рационализма и од идеалистичког либерализма па до панславизма и национализма, све тадање културне и политичке доктрине и идеологије имале су снажан утицај на васпитање и образовање наше интелектуалне класе, па је тако и Милетић прошао кроз све те утицаје да би се у њему напоследку искристалисао став, којим ће обележити и овековечити своју улогу у нашој политичкој историји.

Светозар Милетић претставља изразит тип нашег народног човека и народног борца. Рођен 10-23 фебруара 1826 године у Мошорину, Милетић је у јесен 1838 године дошао као сиромашно али бистро и амбициозно сеоско занатлиско дете у Нови Сад, да овде учи српску гимназију. Из родитељског дома и родног краја, граничарке и српске Шајкашке, он је донео са собом култ народне традиције и снажно национално осећање, да у тадањој класичној и православној новосадској гимназији под упаром др. Јована Хаџића-Светића, угледног и признатог већ књижевника и правника, оснивача и председника Матице српске, прими средњешколско образовање. У тој школи (1838—1844 год.) а исто тако и у Хаџићевом дому, у којем је као сиромашан и одличан ученик добијао бесплатну исхрану, Милетић се васпитао у духу класицизма и Доситејевог рационализма. Из ове наше патријархалне средине у којој се поред српства много и строго чувало и цеговало православље, он одлази у Братиславу, тада Пожун, да на лутеранском лицеју 1844—1846 године заврши средњешколско своје школовање. Но у овој новој средини, на домаку царског Беча и словенског Прага, улази Милетић под нов кул-

турни али и политички утицај; панславистички покрет захвата и њега, као и већину наше студентске омладине на аустријским и мађарским високим школама. Братиславска (пожунска) омладина тада је нарочито стајала под утицајем Људевита Штура, лицејског професора, словачког истакнутог националног раденика и књижевника, док је на пештанску српску и југословенску омладину имао врло јак утицај Јан Колар, песник и пропагатор словенске солидарности. Уз овај панславистички утицај јавно се тада већ и утицај идеологије либерализма из Француске, те се и наша студентска омладина поред маштања о лепшој будућности, о месијанистичкој предствацији словенске превласти и о словенској регенерацији у Европи, много одушевљавала идејама и принципима о општим човечанским правима и општим слободама у духу либерализма.

Општи либерални револуциони покрети у Европи у пролеће 1848 године потресли су темеље и старе Хабсбуршке монархије, те је Бечки двор пристао на увођење уставности и парламентаризма у Угарској под вођством Мађара, па су и остали народи Угарске очекивали решење свога националног питања. Младог Милетића, као уосталом и све наше тадање националне луце и кругове, силно је одушевило општи либерални покрет, али када су Мађари опијени постигнутим успехом запљивали ускогрудом и шовенском политичком струјом, када тековине либералног покрета никулило и неку хтели да протегну и на немађарске народе у држави и када је прва уставна угарска влада насилним мерама спроводила мађарску хегемонистичку политику, цео наш народ под Хабсбурговцима се тада разочарао у Мађарима и оружјем у руци устао у одбрану својих националних права и народних привилегија, те се и Милетић са прекинутим студијама враћа у народну средину и ставља у службу националној ствари. Милетић је у том нашем народном покрету 1848-49 године узимао жива учешћа; он прво одлази у свој родни крај да међу шајкашким граничарима агитише и врбује борце против мађарске хегемонистичке владе, затим врши повереничке и друге функције; али што је тај покрет улазио више у интересну сферу Хабсбурговаца и што је више служило циљевима Бечког двора, те се и код Милетића све више хладнио пламен одушевљења.

По ликвидацији овог покрета, у народу назван буном, Милетић је схватио смерове бечке камарије и опште реакције; у целој Хабсбуршкој монархији је заведен најстрожији апсолутистички режим, па је тако и у разочараној Српској Војводини аустријско-немачки милитаризам и бирократизам угушивао сваку слободу и сваки националистички покрет. При таквим приликама у педесетим годинама прошлога столећа, Милетић је у Бечу завршио своје правничке студије, затим је у разним местима Војводине провео на обавезној судској пракси и спремао се за адвокатски позив, који је отпочео фебруара 1857 године у Новом Саду, камо га је срце вукло, јер је предвиђао да ће то бити средине културног и политичког живота војвођанског српства.

За Милетића је био дошао погодан тренутак да отпочне своју политичку делатност и да у наш јавни живот унесе импулса за живљу активност, када је Бечки двор због спољно-политичких прилика и неуспеха Аустрије почео да попушта стеге реакције и крајем 1860 године успоставио уставност и парламентаризам. У Милетићевом животу и држању настаје тада велики прелом: имао је одважности да у штампа и на Благоселитенском народном сабору у Сремским Карловцима 1861 године отворено устане против незахвалне бечке камарије и да стога после укидања Српске Војводине препоручи измирење са Мађарима. Наш народ у Војводини био се тада занета много разочарао у Хабсбурговцима, па ни међународна ситуација у Европи није била погодна за Словене, нити је Србија после династичке промене и унутарњег стања пружала наде у могућност повољног и скорог решења наших националних питања. Милетић због тога тада поново окреће своје погледе у либерализам и верује да ће либерални покрет препорудити европске народе, да ће унети зближење у међународне односе и да ће створити равнотежу међу државама Европе. Он зато искрено и часно тражи да се бацни копрена заборава на кржаве и трагичне догађаје у 1848-49 години, он предлаже да се наш народ под Хабсбурговцима измири са Мађарима и он се нада да ће се у Угарској путем уставности, либералним законима и аргондирањем националних територија у посебне народносне жупаније моћи да створи миран међусобан живот и слободан културно-политички развој и напредак за све народе у држави.

(Наставиће се).

Мале научне занимљивости

Алкохолна пића су најопаснија раснозачи проституције и венеричних болести.

Нокти на човечјим прстима расту прилично споро. Најбрже расту у доба од 20 до 25 године.

Амерички осигуравајући заводи врше сада осигурања против разних болести, па чак и против тифуса и богиња. Лице, које жели да се осигура, мора се подвргнути подробном лекарском прегледу.

Растење човеково завршује се у 22-гој години.

Добра пићања вода има температуру од 8 до 10 Целзијевих степена.

Генијални људи су махом рођени од млађих мајки, испод тридесет година.

У новије време број аутомобилских несрећа се знатно повећао. То се тумачи повећањем броја аутомобила у целом свету.

Лечење сунчањем налазимо код старих Грка и Римљана. Цицерон, Плиније, Белзус и Галенус препоручивали су сунчање као одличан лек. Нарочито су сунчање препоручивали против хроничног обољења коже и слепотаназиса.

Према најновијој статистици пет од сто људи а десет од сто школске деце су леворуки. Деца доцније губе ову околност ка употреби леве руке.

До осме године дечаци дишу брже него девојчице. Од осме до петнаесте године опет девојчице брже дишу него мушкарци.

Америчка осигуравајућа друштва су утврдила статистичким подацима да људи, који једу мало меса или живе по вегетаријанском начину, ређе страдају од туберкулозе.

Човекова телесна висина достиже у двадесет и петој години свој врхунац. Жена већ у својој осамнаестој години достиже своју висину и више не расте.

Добро чишћено одело је трајно и елегантно

ЕТИЛЕН

Нови Сад, Кр. Петра II. 4
Чисти суво ваше одело

СРБИЈАНСКА РАКИЈА

најбољи
тезелуци и њиће
у бифеу

ПОЛИТИКА

ПЕТРА ЗРИЊСКОГ Бр. 2.

СМЕДЕРЕВСКО ВИНО